

50 jaar *Gruoninga*

door R.H. Alma

‘Namens het bestuur spreek ik de hoop uit, dat het ons gegeven moge zijn dit Mededelingenblad in stand te houden, ja, als het mogelijk is, dit blaadje binnen afzienbare tijd te doen uitgroeien tot een periodiek verschijnend orgaan, degelijk van opzet en de aandacht trekkend door zijn rijke inhoud.’

Deze woorden schreef J.H. Sentener, voorzitter van de afdeling Groningen van de Nederlandse Genealogische Vereniging op de eerste bladzijde van het eerste nummer van de eerste jaargang van *Gruoninga*. De woorden zijn niet zonder gevolg gebleven: ruim 50 jaar later — de jaargangen 1957 en 1968 zijn nooit verschenen — is het gestencilde mededelingenblad uitgegroeid tot een gebonden jaarboek, ‘degelijk van opzet’ en met ‘rijke inhoud’.

De wens van Sentener was in 1954 nog geen zekere voorspelling; in de eerste jaren van haar bestaan was *Gruoninga* een eenvoudig *Mededelingenblad van de afdelingen “Groningen en Noord-Drenthe” en “Winschoten” van de Nederlandse Genealogische Vereniging*, zoals de ondertitel aangaf. Pas in de zestiger jaren groeide het blad uit tot een genealogisch tijdschrift waarin ruimte was voor langere, gedegen artikelen. De verschijning bleef dikwijls moeizaam. De dringende oproep om kopij in te leveren, de veelvuldige vertraging en het uitvallen van twee jaargangen geven al aan dat het uitgeven van een genealogisch tijdschrift geen sinecure was. Ook in latere jaren bleven vertragingen optreden. Zo verschenen de aflevering 4 van 1977 en de hele jaargang 1978 pas na de eerste twee afleveringen van 1979!

Vanaf 1969 verscheen *Gruoninga* als uitgave van de Stichting Sasland, een aan het Nedersaksisch Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen verbonden stichting. Het blad stond onder auspiciën van dat instituut, in samenwerking met de afdelingen van de N.G.V. De ondertitel werd gewijzigd in *Tijdschrift voor genealogie, naam- en wapenkunde*. De abonnees van *Gruoninga* ontvingen nu voortaan ook de *Driemaandelijke bladen*, het tijdschrift van het Nedersaksisch Instituut. De relatie tussen alle betrokken instellingen blijft ingewikkeld; het is onbedoeld komisch op welke wijze in het colofon gegoocheld wordt met uitdrukkingen als ‘in samenwerking met’, ‘onder auspiciën van’ en ‘met medewerking van’. Zo vermeldt de achterflap vanaf 1971 plotseling dat *Gruoninga* een uitgave van de beide afdelingen van de N.G.V. is, terwijl de abonnees wordt verzocht om hun geld over te maken naar de Stichting Sasland. In 1975 en volgende jaren heet het dat *Gruoninga* tussen 1969 en 1975 verscheen als tijdschrift voor genealogie, naam- en wapenkunde, met ondersteuning van het Nedersaksisch Instituut, zonder dat de N.G.V. of de stichting Sasland wordt genoemd.

In 1975 werden de banden met het Instituut nauwer aangehaald: ‘*Gruoninga* wordt een tijdschrift van het Nedersaksisch Instituut, dat met medewerking van de afdeling

“Groningen en Noord-Drenthe” van de Nederlandse Genealogische Vereniging en de Stichting Sasland als een uitgave van die Stichting gaat verschijnen’, wordt in het eerste nummer van die jaargang meegedeeld. In de jaargang 1980/1981 wordt nog aangekondigd dat de Stichting Sasland de uitgave staakt en dat *Gruoninga* vermoedelijk weer zal worden beheerd door de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de N.G.V., maar vanaf 1982 verschijnt het als zelfstandig tijdschrift onder de oude naam met een eigen redactie en administratie. In 1992 wordt, na enige discussie of *Gruoninga* niet toch nog feitelijk nog altijd een tijdschrift van de N.G.V.-afdeling was, de Stichting *Gruoninga* opgericht, waarmee de onafhankelijkheid geformaliseerd werd. Vanaf 1987 wordt in de ondertitel aangegeven dat *Gruoninga* geen tijdschrift meer is, maar een jaarboek.

De activiteiten van *Gruoninga* waren overigens niet alleen gericht op het uitgeven van een mededelingenblad, tijdschrift of jaarboek. Tussen 1973 en 1980 verschenen zes genealogieën in de *Gruoninga*-reeks, gewijd aan de families *Spreen*, *Mellema*, *Wortelboer*, *Bontekoe*, *Hoekema* en *Smedes*. De laatste 25 jaar van haar bestaan was er echter nog maar één doel: het uitgeven van een genealogisch jaarboek voor de provincie Groningen.

Zoals iedereen wel weet is de naam *Gruoninga* ontleend aan een oude spelling van de naam van de stad Groningen. Minder bekend is dat deze spelling in geen enkele bron aangetroffen wordt. De beroemde oorkonde van 1040, onze naamgever, spreekt van de schenking van de ‘villa Cruoninga’ aan de bisschop van Utrecht. Omwille van de herkenbaarheid is de beginletter aangepast. De naam wordt in de praktijk op verschillende manieren uitgesproken: Gru-oninga, Groeninga, Groninga en soms zelfs Groningana. De juiste historische uitspraak zal vermoedelijk zijn ‘Groeninga’, eventueel met een oe-klank die het tussen oo en oe houdt¹.

Na de beschrijving van de verenigingen, stichtingen en instituten die bij de totstandkoming van *Gruoninga* betrokken waren, zou men bijna vergeten dat het een product van levende mensen is: de leden van de redactie en hen die de administratie gevoerd hebben. De afgelopen 50 jaargangen geven de volgende namen van de opeenvolgende redacteuren:

A. Datema	1954	Ir. Th.P.E. de Klerck	1967-1977
W. van Groenenbergh.....	1954-1955	G.W. Nanninga	1969-1977, 1979
T. Balk Mzn.....	1955, 1961-1967	Prof.dr. H. Entjes	1978-1979
A. Hoft.....	1958	Drs. M.C. van Hoorn	1977-1985
G.G. Wolthuis.....	1959-1960	Mr. J.P.A. Wortelboer...	1982-heden
F. Renssen	1961-1967	O.J. Nienhuis	1982-heden
Drs. O.D.J. Roemeling....	1961-1967,	R.H. Alma	1983-heden
.....	1992-heden	W.G. Doornbos	1995-1997
Ing. J.H. Kruyer	1964-1967		

Van 1982 tot 1988 werd de administratie gevoerd door mevr. Th.A. Kroon, van 1989-1991 door D. Kuil en sinds 1992 door M.J. de Lange. Deze laatste is tevens secretaris/penningmeester van de Stichting *Gruoninga*. Eén grote groep personen is bij

¹ H. Entjes, ‘Spelling en uitspraak van *Gruoninga*’, *Gruoninga* 24 (1979) 51.

uitstek verantwoordelijk voor de vele duizenden pagina's genealogische publicaties die de afgelopen 50 jaar hebben opgeleverd: de auteurs. Hen wil de redactie dan ook in dit jubileumjaarboek in het bijzonder in het zonnetje zetten. Daarom is aan de auteurs die in het verleden meer dan één artikel in *Gruoninga* hebben gepubliceerd, verzocht om een speciale bijdrage te leveren met als onderwerp de geschiedenis van hun eigen voornamen. De invulling van die opdracht werd geheel vrij gelaten. Verreweg de meeste auteurs hebben aan het verzoek voldaan, met een bonte verzameling bijdragen tot gevolg. De redactie hoopt dat de artikelen ook anderen aanleiding geven om eens op een heel andere manier naar de eigen genealogie te kijken — of anders leveren de interessante en lezenswaardige bijdragen veel leesplezier en stof voor nader onderzoek.

Voorafgaand aan deze bijdragen wordt kort teruggeblikt op de Groninger genealogie-beoefening van de afgelopen 50 jaar door het voormalig hoofd studiezalen van het Rijksarchief Groningen, Jenne Meinema, en wordt speciale aandacht besteed aan Albert Datema, de eerste redactiesecretaris van *Gruoninga*.

50 jaar *Gruoninga* en het Rijksarchief

door Jenne Meinema

Het verschijnen van de 50e jaargang van *Gruoninga*, *jaarboek voor genealogie, naam- en wapenkunde*, is een mooie gelegenheid om terug te kijken. In de jaren voor 1954 bestond op genealogisch gebied geen Groninger tijdschrift. De landelijke boeken en bladen bevatten hoofdzakelijk genealogische aantekeningen betreffende families uit het westen van ons land en dan ook nog meestal van gezeten families. Het rode en blauwe boekje, respectievelijk van de Nederlandse adel en het Nederlands patriciaat, zijn hier voorbeelden van en ook het tijdschrift *De Nederlandsche Leeuw* had niet veel voor de gemiddelde Groninger onderzoeker te bieden. Met het verschijnen van *Gens Nostra* kwamen ook families van andere sociale geledingen aan bod, maar sporadisch van Groninger families. De financiën om tot een eigen kloeke uitgave te komen, ontbraken echter en zo zien de eerste jaargangen er in vergelijking met de laatste twintig er vrij primitief uit. Het oorspronkelijke mededelingenblad *Gruoninga* bevatte korte artikelen en meestal fragmenten van genealogieën, die soms als een soort feuilleton in latere nummers vervolgd werden. Redactieleden van het eerste uur waren de heren A. Datema, W. van Groenenberg en T. Balk Mzn. In totaal hebben in die 50 jaar 169 auteurs een artikel geleverd, van wie 74 één korter of langer stuk en twee auteurs maar liefst rond de honderd bijdragen leverden. Al sinds de eerste jaargangen worden de genealogische aantekeningen afgewisseld door bronnen, al of niet met register en vaak met gedegen achtergrondinformatie. Vanaf het begin tot en met 1984 werd het alfabetisch register van de jaargangen verzorgd door ir. Th.P.E. de Klerck en vanaf 1985 door R.H. Alma. Sedert 1985, de dertigste jaargang, verschijnt het tijdschrift in een mooie groene, gebonden, linnen band.